

Олександр Корж

КРИПТОЛЮБОВ

Дискурс
Брустурів – 2018

УДК 84(4УКР)6-5

К 66

Корж О.

Криптолюбов [Текст] : поезія / Олександр Корж. – Брустурів : Дискурсус, 2018. – 136 с.

ISBN 978-617-7411-40-5

Корж, як і кожен поет, пише вірші, щоб зупинити мить, бо весь секрет віршів полягає в тому, що вони можуть стати чимось більшим за наше життя тільки тоді, коли зуміють його зупинити. Вірші – це знерухомлений час, одна-єдина всеосяжна мить.

ISBN 978-617-7411-40-5

Усі права застережено

© Олександр Корж, текст, 2018

© Дискурсус, видання, 2018

«НАВІЩО ПИСАТИ ВІРШІ...»

Київ 2003-го. Контрактова площа. Рання-рання весна, справжня тобі «молодість року», як сказав би Сковорода, чий пам'ятник стоїть ось тут, зовсім поруч. За столиком у кав'ярні «Алла» сидить двоє студентів Могілянки: він і вона. Її звати Настя. Його звати Сашко, можна й Олесь, словом, це поет і «жива легенда» Могілянки Олександр Корж. Настя бере в нього інтерв'ю для студентської газети «Чернетка». Питає, ясна річ, коли він почав писати вірші. «Деся у 96-му, по малолетству». Питає про улюблених поетів. Із наших Корж називає Чубая й Неборака, а з чужих – двох «лівих» французів: Аполлінера й Превера. Але Настя невгамовна, їй цікаво геть усе, навіть його «улюблена книга в туалеті». Так-так, каже Корж, є в мене така, «Археологія Української РСР», 1988 року видання... Він зізнався Насті, що має про запас п'ять «масок», з яких зазвичай використовує тільки дві, що він «еґоїст з великої літери»... А ще, ніби між іншим, кинув одну досить дивну фразу: «Найголовнішим з усіх мистецтв є мистецтво стриптизу». Настя про це не питала, він сам сказав...

Я вже давно читаю вірші Коржа. Здається, ще із 2000-го, коли у видавництві «Смолоскип» вийшла друком його збірка «Коробка». І вони мені імпонують. Чим саме? Та хоч би тим, що в них багато щирості, може, навіть божественної наївності, без якої поезії просто не може бути. А ще в Коржа тонкий-претонкий слух. Чого варті бодай його чудесні «анжамбмани»: «я помилився номером хоча / той номер був найлегший

у наборі / я загубив ключа стояв надворі / і бавилися діти у квача...». Він може, їй-бо, незгірше за дітей «бавиться» ритмом — легко й невимушено. Ось щойно були плиткі «анжамб-мани», аж раптом: «вона обирає старт / бере квиток у плац-карт / її потяг іде на ви / нумерація з голови...». Це можна слухати вічно, бо це джаз. Так міг колись писати хіба що геній із геніїв Олекса Влизько. Пам'ятаєте його «Баладу про летючого голландця»?.. «Важкий броненосець відходить в рейс, / Відходить земля, мов іржавий дах. / Місток. Капітан. На злих вустах / Тринадцять чортів, а на носі цейс...». Але Влизькові було легше, бо він був глухий. Йому не заважала какофонія світу. Йому досить було лише заплющити очі, щоб світородна пільма ожила й зазвучала...

Звісно, сьогоднішня візія світу в Коржа далеко не та, що була колись ранньої весни 2003-го. І якби хтось із журналістів таки спитав його тепер про «найголовніше мистецтво», то, певно, почув би у відповідь: «Найголовнішим з усіх мистецтв є мистецтво порно». Недаром одну зі своїх поезій він розпочав рядками: «Навіщо писати вірші / Адже все / Абсолютно все що ти вигадасяш / Вже є у порно», а завершив словами молитви «і нині, і повсякчас». І ці рядки нагадали мені п'яте число журналу «Простори», що його видав 2012 року Центр візуальної культури Могилянки під гаслом «Віра, порно, любов». Теодор Адорно, Ален Бадью, Ролан Барт, Вальтер Беньямін, Майкл Гардт, Жан-Люк Нансі та інші «ліві» автори — і мертві, і живі — змалювали в ньому візію світу, де місце надії посіло порно. Ці «Простори» бриніли одним-єдиним питанням: що ж робити в «сучасному просторі без надії»?.. Я не належу ні до «лівих», ні до «правих». Я давно

живу й із висоти (чи з глибини?) своїх шести десятків років бачу: простір завжди «безнадійний». Так само, як і час. І я натякав на це, подавши у «Віру, порно, любов» матеріал про наше порно... часів бароко. Я натякав на те, що порно може бути вічне, як смерть.

Але в Коржа воно геть інакше. Це «порно з елементом ностальгії», з якимось сумом – світлим і легким, наче дим сигарет. Це сум за собою справжнім, як-от у віршах без назви, що їх, наслідуючи Забужко, я б назвав «Музеєм покинутих секретів»: «Музей той належав, здається, державі, / ми чули, як ледь шелестіли іржаві / мечі, наконечники, вила, щити, / а ще там була першокурсниця ти. // <...> // Ми знали, що нам буде краще удвох. / Ми знали залізна – найгірша з епох. / Що сила, яка обертає світи, – / спокуса забити на всіх і втекти. // І так ми й чинили, розсіяно юні, / повз замки й пістолі, сувої і клуні / ми йшли у найдальше забуте крило... // Я щойно все вигадав. / Нас не було». Це – наче маска Nicolas із «Арабесок» Хвильового, того самого Nicolas, який розказує своїй коханій Марії «деталь із біографії» й у відповідь на її «вічножіноче» «А що ж далі, Nicolas?» посміхається: «Маріє! Ти наївничаєш. Нічого подібного не було. Я тільки приніс тобі запах слова». Але в Коржа і «він» – Nicolas, і «вона» – Марія-першокурсниця, і їхня «спокуса забити на всіх і втекти», чи, як сказав би Еббі Гоффман, «fuck the system», – таки ж були. Просто все загубилось у часі. Час – ось хто наш справжній тиран.

І Корж, як і кожен поет, пише вірші, щоб зупинити мить, бо весь секрет віршів полягає в тому, що вони можуть стати чимось більшим за наше життя тільки тоді, коли зуміють його

зупинити. Вірші — це знерухомлений час, одна-єдина всеосяжна мить. А чому ця мить бринить у Коржа сумом? Звідки його «поетика ностальгії»? Не знаю. Може, це тому, що у своїх віршах він весь час розмовляє з «другою статтю». Як-от у варіаціях на тему Москальця «Лиш вона» із циклу «Елементи ностальгії»: «Хоч на мить вернися, хоч на мить. / Запахами, лініями, вголос. / Кришталеві сниться, мов бринить. / Та хіба зуміє тихий голос...».

Здається, у Коржа тільки один співрозмовник-чоловік — Бог, Той, Хто найкраще знає агрегатні стани води: «доки я тут покажи мені як / перетнути цю річку вбхід / ось на другому березі світить маяк / а на першому — сім воріт // бачиш я грузну сягаючи дна / але ти не міняєш ходи / ти найкраще з усіх розумієшся на / агрегатних станах води // кажуть що ти такий само як ми / коли роздивитись впритул / порадь мені як не боятися тьми / принаймні не грузнути в мул // і тут не така вже значна глибина / але важко ступити крок / напевне я випив замало вина / чи знав забагато жінок // доки я тут покажи мені як / перетнути цю річку вбхід / ось на першому березі сім воріт / а на другому світить маяк».

І коли ти читаєш оці рядки, то шкірою відчуваєш: час зник, час — це всього лиш нечутний перебіг твоїх сподівань у твої ж таки спогади.

* * *

підпільній небесній фермі
де майниться криптолюбів

уночі вимикають світло
за несплату старих боргів

усе що тобі лишається
твій сезонний улов

про що ти раніше думав?
і як ти власне хотів?

коли замерзає площа
менший стає об'єм

коли вимерзає товща
рибам не дуже ок

тихе нічне відлуння
джазових літніх тем

підступає тобі до горла
наче тугий клубок

відносна вологість повітря
відносна тиша петард

лічильник тобі покаже
скільки води втекло

кожне нове прокидання
вже означає старт

лети вперед мов ракета
наведена на тепло

дістанься нового листя
перших зелених віх

холод розіб'є списи
об теплу шкіру твою

тварина наступного року
ластиться до своїх

любов лежить ніби яблука
пізнього врожаю

У/ПОСМІШКА

смішні лікарі
жартома ставлять
кумедні діагнози
регочуть і бігають коридорами
роздаючи рецепти
випічки
і квитки
на старих гумористів

з чорним
активованим мов вугілля
почуттям гумору
і білим
немов анальгін
волоссям
вони розважають
пацієнтів
гуморесками
й анекдотами
бо сміх
подовжує життя

тому добігши до середини
ті бачать перед собою
ще половину
а подолавши її
завжди бачать іще одне
життя
менше навпіл
а коли й цю половину долають
то бачать нову

* * *

я помилився номером хоча
той номер був найлегший у наборі
я загубив ключа стояв надворі
і бавилися діти у квача

і час мене також наздоганяв
щось бурмотів на вухо по секрету
передавав щасливець естафету
наступному квачу котячий няв

відлунював нервово від домів
полохав птаство сіре і ліниве
і я відчув щось дуже особливе
та вдало записати не зумів

* * *

Наша мелодія крає серця,
Соло таке басисте.
Пісня про нас добігає кінця.
(Зроби голосніше, таксисте!)

Стрічка новин вертикально тече,
Наче німе караоке.
Бачив я різні відтінки очей,
Та сонце моє – карооке.

Тут під асфальтом є кілька річок,
Яких бракує на карті.
Ми ухопились удвох за гачок,
Ми поєднались, бо варті.

Нам було рано і нам було мало,
Так ніби знову шістнадцять.
Знаєш, у місті є кілька кварталів,
Які мені досі сняться.

Знову зірки мерехтять заодно
Небо лякає безмежно.
(Можна я покурю у вікно?
Дякую, я обережно).

Ніч – ніби слива, спіла й зерниста.
Місто дрімає ліниво.

(Далі їдь прямо, а там за триста
Метрів зверни наліво).

* * *

Спершу був намір, а далі вчинок,
І вже кораблі прибувають до Трої.
Паріс позирає на свій годинник:
Облога триватиме до котрої?

Сурма на вежі гуде врочисто,
Мідне протяжне тривожне соло.
Облога – це ніби вороже місто
Одного дня постає навколо

Фортечних мурів, і там назовні
Вже нарастають роки, мов кільця.
Облога триває, вітри сезонні
Приносять тужливі пісні чужинців.

У храмі старому тремтить завіса,
Холонуть на мармурі плями бурі.
Кров то рідкий різновид заліза –
Нами керують магнітні бурі.

І цілі народи рушають з місця
По золото, землі, жінок і славу.
Ти викрав ту жінку, тепер молися
(Ти дав їм привід, а не підставу).

* * *

як виросту
стану тижнем
каже день

а перелітний рік
нічого не каже
і відкладає місяць
у тимчасове гніздо

ви вже чули?
сьогодні опівдні
це дерево
вкоротило собі
тінь

18+

квітка привабить бджолу
бджола прилетить на нектар
нектар стане жовтим медом
яким я тебе намащу

щоб ти залишалась юною
і думали всі перехожі:
вона як завжди прямує
до палацу дітей та юнацтва

на гурток малювання або
курси шляхетних панн
і ніхто не повірить що ти
насправді йдеш по вино

бо тобі вже давно 18
і його тобі продають